

Dagens og morgendagens kraftsystem, og energifylket Rogaland

Strøm og energi, herunder mangelen på den og de prisvirkningene det medfører, har preget den offentlige debatten det siste året, og blitt til noe de fleste nå har et svært bevisst forhold til. Kommisjoner og offentlige utredninger peker på at det haster med å bygge ut mer energi raskere, samt å tilrettelegge mer effektiv bruk av eksisterende kraft.

Staten og regjeringen må være sitt ansvar bevisst, og få fortgang på dette. Samtidig må den pågående strømpriskrisen håndteres og tiltak forbedres, slik at husholdninger og bedrifters økonomi blir mindre presset og tilliten til energisystemet opprettholdes.

Rogaland er fremfor alt et energifylke, med verdensledende bedrifter og kompetanse. I overgangen til et lavutslippssamfunn kan og må Rogaland opprettholde denne posisjonen ved å spille videre på vår kompetanse, oppfinnsomhet og gründermentalitet.

Strømpriskrisen

Strømprisene har det siste året vært unormalt høye, noe som for de fleste husholdninger utgjør et betydelig innhogg i privatøkonomien. Dette til tross for en omfattende statlig støtteordning.

Når strømprisen mangedobles stiger inntektene fra merverdiavgiften (mva.) til staten tilsvarende. I 2022 tok staten inn mange milliarder kroner ekstra på mva. Slik det ser ut vil den det også i 2023. Det skyldes at mva. er en prosentsats. Den utgjorde noen øre da strømprisen var normal, altså rundt 30 øre. Nå utgjør mva. enkelte timer og dager nærmere en krone pr kw/t.

Staten tar 23% ekstra særavgift av kraftselskapene når strømprisen er over 70 øre. Et såkalt høyprisbidrag. Dette begrunnes med at priser over dette er å anse som en svært høy pris sammenlignet med produksjonskostnaden per kw/t. Dette resulterer i at staten tidvis tar inn mer i mva. ved høy strømpris, enn det faktisk koster å produsere strømmen. Rogaland Høyre mener det er urimelig at staten henter inn både høyprisavgift og mva. ved strømpris over 70 øre/kwt.

Rogaland Høyre er ikke mot mva. på strøm, så lenge strømprisen er normal. Når strømprisen stiger så mye at staten velger å ta et høyprisbidrag, virker det rart at man samtidig beholder samme mva.-sats.

Strømsstøtteordningen har forbedringspotensial. Staten dekker 90 % av gjennomsnittlig strømpris over 70 øre i løpet av en måned. De fleste har et forbruk som varierer gjennom døgnet og bruker mer når strømprisen er høy. Det betyr også at man betaler mer mva. enn snittprisen skulle tilsi.

Rogaland Høyre mener:

- At det ikke skal kreves inn merverdiavgift for den delen av strømkostnaden som overstiger 70 øre per kw/t.
- Det må jobbes for å utjevne prisforskjeller på strøm mellom landsdelene ved å styrke overføringskapasiteten.

Energifylket Rogaland

Dagens situasjon med høye kraftpriser skyldes i all hovedsak president Putins angrepskrig mot Ukraina. Europa har fortjenestefullt kuttet av gassleveranser fra Russland som et mottiltak. Dette har i tur lagt press på produksjonskapasiteten i resten av Europa. Selv om det er riktig og nødvendig og kutte russisk gass fra energimiksen, har det samtidig avdekket sårbarheter i systemet. Per i dag er ikke den fornybare energien som er bygget ut robust nok til å sørge for forsyningssikkerhet og lave strømpriser for husholdningene, bedrifter og industri. De neste årene må vi som samfunn produsere mer strøm og satse på flere energikilder, også for å nå de internasjonale klimaforpliktelsene våre.

Kompetansefylket Rogaland

Rogaland Høyre ønsker en fremtidsrettet energinæring. Samtidig må vi huske på at vi skal ha olje og gass i mange år fremover, og at de inntektene denne industrien fører med seg danner grunnlaget for omstillingen som kommer. Selv om fornybare energikilder kommer til å spille en viktigere rolle i energimiksen fremover, vil olje- og gassnæringen fortsatt være Norges viktigste næring i overskuelig framtid. I denne utviklingen må Rogaland, som landets energihovedstad, fortsatt spille en sentral rolle for å beholde sin posisjon også i framtiden.

Oljenæringen besitter en unik kompetanse som skaper grobunn for nye innovasjoner og fornybar energi, noe som igjen vil gi penger til statskassen og bevare viktige arbeidsplasser. Hovedfokuset i tiden fremover må være hvordan norsk industri og næring skal være verdensledende i ny teknologi og i det grønne skiftet. Skal vi oppnå dette må vi støtte privat verdiskapning, samt skape et bedre arbeidsmarked. Sannheten er at morgendagens industri og næring er tett knyttet til norsk klimapolitikk. Skal vi klare klimamålene som har blitt satt, er vi avhengige av å være nytenkende i eksisterende næringer, på samme tid som vi er åpne for ny, grønn industri.

Rogaland Høyre vil gå i front for å styrke energihovedstaden som motor for nye arbeidsplasser og videreutvikling av næringslivet i fylket vårt. Vi vil blant annet gjøre dette ved å jobbe for mer fornybar energiproduksjon. Det må tilrettelegges for økt bruk og produksjon av biogass, vannkraft, offshore vind, solenergi og andre typer fornybar energi. Det må også identifiseres relevante prosjekter for karbonfangst og -lagring for å redusere klimagassutslipp fra industri og olje- og gassproduksjon. På sikt kan dette muliggjøre industriell utvikling av hydrogen.

Mye av den kompetansen som den norske energiindustrien besitter i dag kan overføres til andre områder som havvind, karbonfangst, renseteknologi, miljøvennlig skipsdesign og mye mer. Et av de langsiktige målene må være å beholde så mye som mulig av den opparbeidede kompetansen, og på sikt klare å omstille resten av industrien på en slik måte at den ikke bare overlever, men at den fortsetter å vokse.

Rogaland Høyre vil derfor:

- At nye næringer etableres i nærheten av olje- og gassnæringene, som kan nytte den opparbeidede kompetansen der den allerede finnes.
- Videreutvikle og trappe opp investeringskapitalen til Nysnø, for ytterligere investeringer i grønne arbeidsplasser og nye klimaløsninger.
- Fortsette arbeidet med å sikre energinæringen forutsigbare rammevilkår og tilgang til nye leteområder, slik at videre investeringer og rekruttering til bransjen kan fortsette.
- At prisøkningen på CO₂-kvoten bør gå inn i et CO₂-fond, til å videreutvikle løsninger på ny og eksisterende grønn industri.
- Åpne opp for “contracts for difference” i grønn næring, for å gi forutsigbarhet til nye industrier.

Kraftmangelen

Norge trenger en kraftig satsing på bedre utnyttelse av våre kraftressurser og tilgang på ny energi. Vi kan ikke vente på havvindutbyggingen som først kommer om 10–12 år. Behovet for kraft kan komme til å overstige kraftproduksjonen i Sør-Norge allerede i 2026.

Industriplanene er store, og satsingsviljen er enda større. Søknadsregimet for tilgang på strøm fra nettet må gjennomgås med tanke på om dagens «først til mølla» prinsipp skal vurderes opp mot samfunnsnyttene, verdiskaping og jobbskaping. Det er mye som krever strøm i årene som kommer, med elektrifiseringen av samfunnet og grønn omstilling. Uten mer tilgjengelig kraft må denne strømmen hentes fra våre naboland og da risikerer vi at det norske konkurransefortrinnet forsvinner.

Rogaland Høyre vil:

- Lage skattemessige ordninger som gjør det lønnsomt å ruste opp eksisterende vannkraftverk a la Lyse 2 i Lysefjorden. Her er det et stort potensial som kan realiseres raskt, og uten nye skjæmmende naturinngrep.
- Sikre nok kraftproduksjonen nå før vi blir avhengige av import fra utlandet, og elektrifisere oljeinstallasjoner uten strøm fra land (eks: vindmøller eller mer effektive gassturbiner)
- Fortsatt arbeide for at det etableres et eget energidirektorat. Det kan enten være som en utvidelse av aktivitetene til Oljedirektoratet, eller ved flytting av hele eller deler av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) til Rogaland.
- Beholde forutsigbare rammevilkår for energinæringen for å sikre både fremtidige investeringer og rekruttering.
- At all strøm fra Utsira Nord føres inn på land i Rogaland.

Lavutslippssamfunnet

Selv om Norge i stor grad drives av grønn vannkraft, er vi en betydelig bidragsyter til globale klimagassutslipp. Gjennom Paris-avtalen har verden forpliktet seg til å redusere sin avhengighet av fossile energikilder. Selv om Norge per februar 2023 er den viktigste produsenten av naturgass til det europeiske markedet, og tjener gode penger på dette, må vi rigge oss for en tid der det er mindre etterspørsel etter oljen og gassen som produseres av Norge. Rogaland Høyre vil utnytte mulighetene som ligger i overgangen til et lavutslippssamfunn, og de industrielle og teknologiske mulighetene som finnes her.

Karbonfangst- og lagring

Vi bør aktivt bidra til teknologiutvikling og klimagassreduksjoner både i Norge og globalt. Karbonfangst- og lagringsteknologi legger grunnlag for en fremtidsrettet lavutslippsindustri i Norge. Oljedirektoratet beregnet potensialet for lagring på norsk sokkel til rundt 83 milliarder tonn CO₂, som tilsvarer EUs samlede utslipp i 25 år. Dette gir store industrielle muligheter for norske bedrifter, og kan skape tusenvis av nye arbeidsplasser. Derfor vil Rogaland Høyre satse mer på karbonfangst- og lagring. Karbonfangst- og lagringsprosjekter bør derfor bli utviklet og satset på av både statlig eide og private selskaper. Lagring av CO₂ bør bli et investeringsprosjekt fra staten sin side. Derfor vil Rogaland Høyre øke støtten til Gassnova og CLIMIT, som begge fremmer teknologiutvikling innen karbonfangst- og lagring.

Rogaland Høyre vil:

- Fortsette satsingen på karbonfangst- og lagring
- Støtte fortsatt utvikling av Langskip og være positive til kommersielle lagringsprosjekt som Errai og Smeaheia. Inkludere CO₂-binding i skog på samme måte som EU gjør i sitt klimaregnskapet, og stimulere til økt satsing på skogen som CO₂ binder.
- At alle fremtidige industrisenter skal bygges med karbonfangstteknologi etter hvert som den blir tilgjengelig.
- At Norge skal ha som mål å være verdensledende i CCS-teknologi
- Utrede muligheten for et CO₂-rør mellom Europa og norsk sokkel
- Øke støtten til Gassnova og CLIMIT
- Vurdere innføringen av grunnrenteskatt for lagringsprosjekter på norsk sokkel for å sikre fordeling av inntekter basert på felles naturressurser
- At det lages en plan med mål om raskere utlysning av lagringslisenser for CO₂ på norsk sokkel

Hydrogen

Hydrogen er en energibærer som ved forbrenning omgjøres til vann, og altså ikke bidrar med CO₂-utslipp. Det egner seg godt som drivstoff til både transport og industri, spesielt der elektrisitet ikke har nok rekkevidde eller sliter på grunn av høy temperatur. Hydrogen omtales ved bruk av ulike farger, basert på dens produksjonsmetode. Grønn hydrogen er energikrevende å produsere da den lages gjennom elektrolyse av vann fra fornybar strøm. Rosa hydrogen lages også fra elektrolyse av vann, men ved hjelp av strøm fra atomkraft. Blått hydrogen lages av naturgass med karbonfangst og er ikke like energikrevende. Med prosesseringsanlegg for gass på land og tilhørende gassinfrastruktur til Europa og

etter hvert store mengder variabel kraft tilgjengelig i nettet, vil Rogaland være et naturlig sted for produksjon av ulike typer hydrogen. Satsing på hydrogen i Norge vil være et godt eksempel på hvordan vi kan bygge videre på den kompetansen vi har opparbeidet oss og samtidig utvikle nye områder hvor vi kan skape verdier. For å sette omstillingen i høygir vil vi legge til rette for en helhetlig verdikjede innen hydrogen. Dette innebærer at vi skaper et marked i Norge der vi både produserer, distribuerer og bruker hydrogen.

Rogaland Høyre vil:

- Ta initiativ til etablering av «knutepunkt» for hydrogen i Rogaland.
- Etablere en infrastruktur for å produsere og levere hydrogen til global transportvirksomhet og industri.
- At Statens primære rolle i hydrogensatsingen skal være å prioritere penger til forskning og utvikling.
- Jobbe for at hydrogen skal være et reelt alternativ for klimakutt i industrien
- Være pådriver for storskala produksjon og eksport av blått hydrogen i Rogaland
- Strebe etter å produsere hydrogen gjennom prosesser med minst mulig energitap
- At grønt hydrogen i all hovedsak skal produseres fra kraftoverskudd fra variabel kraft som vind- og solkraft
- Kjernekraft egner seg svært godt til energieffektiv produksjon av hydrogen

Kjernekraft:

Rogaland Høyre stiller seg positive til å utforske de mulighetene som ligger i kjernekraft, og er spente på kommende konsepter som utfordrer dagens kjernekraftanlegg, som både er tidkrevende og dyre å etablere. Kjernekraft er energitett, arealeffektivt og trygt. Samtidig bidrar det til en stabil produksjon av strøm, i motsetning til andre væravhengige alternativer. Det prøves allerede ut kjernekraftverk med thorium som brensel, og Norge er et av landene i verden med størst forekomster av dette grunnstoffet.

Fremveksten av såkalte små, modulære kjernekraftverk, som for eksempel kan plasseres og benyttes i forbindelse med energikrevende industri, er spennende og Rogaland Høyre mener staten må være fremoverlent i møte med slike initiativ, og velvillig innstilt overfor private selskaper som ønsker å bygge og drifte denne type anlegg i Norge.

Rogaland Høyre vil:

- Utrede kjernekraft i Norge
- At Norge skal bidra aktivt med forskning på kjernekraft.
- Sette i gang FoU-prosjekter med thorium som brensel.
- At Norge bør bli medlem av relevante forskningsfora og internasjonale organisasjoner innen kjernekraft.
- Åpne for samarbeid mellom det offentlige og det private i produksjon av kjernekraft.

- Stille seg positiv til etablering av kjernekraft i Norge så fremt konsesjonsvilkårene i atomenergiloven oppfylles, herunder at alle krav til sikkerhet for mennesker og miljø ivaretas.

Rogaland Høyres årsmøtet vedtok 19. februar 2023 denne resolusjonen.